

Jaarverslag 2025

van

Stichting “De Palingaak”
gevestigd te Heeg

Bestuur

José Stakenburg, lid
Jan Willem Hoorn, secretaris
Robert Jan Nieveen, lid
Maarten Stuurman, voorzitter
Peter Tiebout, penningmeester
Freerk Visserman, lid

Overige gegevens

Vestigingsadres en ligplaats palingaak:	De Skatting 81, 8621 BV Heeg
Correspondentieadres:	De Skatting 77, 8621 BV Heeg
Website:	www.palingaak.nl
Kamer van Koophandel:	01111279
BTW-nummer:	NL 8153.08.450.B01
IBAN:	NL68 RABO 0116 4863 25

Verslag van het bestuur

Inleiding

Stichting “De Palingaak” is opgericht op 14 december 2005. De stichting is een zogenaamde Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). De organisatie bestaat geheel uit vrijwilligers. Op grond van artikel 2 van de statuten luidt het doel van de stichting als volgt:

1. *De stichting heeft ten doel het bevorderen van de instandhouding van het erfgoed van de internationale palinghandel vanuit Zuidwest Fryslân en het bijzonder vanuit de dorpen Heeg, Gaastmeer en Workum op Londen zoals die handel van de zeventiende tot en met het eerste kwart van de twintigste eeuw plaatsvond, en het onder de aandacht van een breed publiek brengen van dit erfgoed;*
2. *De stichting tracht haar doel te verwezenlijken door:*
 - *het verzamelen, restaureren en tentoonstellen, dan wel doen tentoonstellen, van historische voorwerpen en geschriften die betrekking hebben op de palinghandel vanuit Zuidwest Fryslân;*
 - *het bestuderen van en het publiceren over deze handel;*
 - *het bouwen en in de vaart brengen en houden van een zo origineel mogelijke palingaak;*
 - *het restaureren en in de vaart houden van andere historische schepen die nauw met de historische palinghandel verbonden zijn;*

en voorts al het overige in de breedste zin des woords dat de doelstelling ten dienste staat.

De stichting heeft geen winstoogmerk.

In december 2009 zijn de statuten gewijzigd in verband met aangepaste ANBI vereisten. In 2012 heeft een onderzoek door de Belastingdienst plaatsgevonden en is de status van culturele ANBI herbevestigd.

Activiteiten in 2025

Voor Stichting de Palingaak heeft 2025 vooral in het teken gestaan van het jongerenproject, Sail Amsterdam en de voorbereidingen voor de eerste grote restauratie van de aak, die in het voorjaar 2026 zal plaatsvinden. Natuurlijk hebben alle lopende activiteiten ook in dit jaar hun vervolg gekregen, zoals de avondvaarten, arrangementen en training/opleiding/oefentochten voor onze vrijwilligers.

Wat het jongerenproject betreft hebben we de drie initiatieven succesvol kunnen realiseren. Zowel het interesseren van de schooljeugd van het dorp voor de geschiedenis van de palinghandel op Londen, het verjongen van het vrijwilligersteam als het borgen van het vakmanschap voor de toekomst vormen onderdeel van dit project.

In juni is er met groep 8 van basisschool De Opstekker een mooi dagje van gemaakt. Het begon op school met een verhaal van Freerk Visserman over paling, hoe die zich voortplant, belemmerd wordt door onze dijken en gemalen om te migreren en hoe juist ook Freerk als visser er alles eraan doet om de palingstand in de Friese wateren te verbeteren.

Daarna werden de leerlingen op de aak opgevangen door Johannes Hobma en Paul Brunet, die hen hebben laten zien hoe je zo'n aak tuigt en wat de leefomstandigheden aan boord waren. Na afloop werd

een soort monsterboekje uitgereikt, waarin de opgedane kennis met de nodige vragen werd 'getest'. Het gaat er nog van komen om met hen een middagje te varen. Komend jaar zetten we dit mooie initiatief voort, voorbereid door Marijke den Esschert en Peter Tiebout.

Het tweede initiatief is het verjongen van het vrijwilligersteam. Douwe Bootsma en Jelger de Jong maakten ons duidelijk dat de aak voor jongeren juist op groot water haar vaarkwaliteit laat zien. Het binnenwater is voor skûtsjes, de aak is zeewaardig en toont haar bijzondere zeileigenschappen op het IJsselmeer, maar bovenal op de Noordzee. Daarom hebben we dergelijke zeereizen voor hen georganiseerd. De reis naar London in het afgelopen jaar was een eerste proeve. Dat heeft geleid tot de nodige vervolgspraken en enkele oefenweekenden dit voorjaar. In de tweede helft van augustus werd met uitsluitend jongeren een week gevaren in/om Sail Amsterdam. Zo krijgt ook dit tweede initiatief een goed vervolg.

Het derde initiatief betreft het bieden van een interessante stageplek voor leerlingen van de jacht- en houtbouwfiling van Firda uit Sneek bij Jachtwerf Wind & Water in Heeg. Martijn Perdijk heeft zijn jachtwerf Wind & Water weer als erkend leerbedrijf aangemeld. Hij zal supervisor zijn voor de restauraties, die de aak de komende jaren moet ondergaan. Zo zijn diverse onderdelen aan vernieuwing toe. Ernstig is het rot in het boeisel, de bevestiging van de overloop van de fok en scheuren in de gangen, zowel in de kop als in de kont. In het voorjaar van 2025 hebben Martijn Perdijk en Maarten Stuurman in Sneek uitleg gegeven aan leerlingen en praktijkbegeleiders over het nut en de noodzaak om jongeren te interesseren voor het ambacht aan 'oud hout'. Begin juli is een mooi team van geïnteresseerde leerlingen met hun praktijkbegeleiders van Firda een dag naar Heeg gekomen. Na ontvangst en rondleiding op de Jachtwerf Wind & Water is de aak bezocht. Daarna is met de aak en enkele tjotters gevaren. De dag is afgesloten met een BBQ op It Sylhûs. Deze dag leidde meteen tot de aanmelding van enkele belangstellende leerlingen om bij Wind & Water stage te lopen. Ook dit derde initiatief zetten we graag door, vooral om te werken aan een jongere generatie vakmensen voor het onderhoud, de restauratie en mogelijk nieuwbouw van rond- & platbodemjachten.

Wij zijn de Gemeente Sudwest Fryslân, de P.W. Janssen's Friesche Stichting en het Ondernemersfonds van de Ondernemers Vereniging Heeg bijzondere dank verschuldigd voor de steun, die zij ons hiervoor hebben geboden.

Zoals reeds vermeld was Sail Amsterdam in 2025 een speciale gebeurtenis. Al leek het in de voorbereidingen lastig om tot goede afspraken met de organisatie van Sail te komen, in de praktijk werd onze palingaak hartelijk ontvangen en kon zo aan alle activiteiten op het IJ deelnemen. Vanuit Heeg is overzee naar IJmuiden gevaren, om daar de sluisen te passeren en met de windjammers het Noordzeekanaal te bevaren. Ten tijde van de Sail maakte Frank Ratelband (dit keer als verslaggever van AT5) in de live-uitzending van Sail de kijkers attent op het feit dat de aak daar rondvoer met uitsluitend jonge mensen aan boord. Dat alles maakte Sail 2025 voor ons wel bijzonder.

De voorjaarsbijeenkomst op 2 maart werd druk bezocht. Maarten keek aan de hand van een beeldpresentatie terug op de beide vaarten, die in 2024 met de aak naar London zijn gemaakt. Voor elk van de vier ploegen (in juli heen- en terugreisploeg en in augustus eveneens een heen- en terugreisvloeg) was duidelijk hoe enerverend en verbindend de reis is ervaren. Tevens lichtte hij de vaarplannen voor 2025 toe. Aansluitend zette José Stakenburg alle aanwezigen aan het werk met het maken van een tijdreis over de palinghandel op London vanaf de 14de eeuw. Daarbij werd gebruik gemaakt van de kennisbronnen, die Emma Stuurman wist te ontsluiten. Zo ontstaat meer inzicht in hoe deze handelsreizen tot stand zijn gekomen en hoe de Friezen hierin na verloop van tijd een leidende rol hebben ingenomen. En tenslotte alle waardering voor Baukje e.a. voor het verzorgen van de hapjes en drankjes.

De aak is in 2025 gekeurd voor het hoofdcertificaat. Dat moet eens in de vijf jaar gebeuren. De palingaak moest daarvoor het water uit. Deze keuring vereiste de nodige voorbereidende werkzaamheden, in het bijzonder van Maarten Stuurman. Het resultaat was natuurlijk positief: de aak is weer voor de komende jaren goedgekeurd volgens de branchenorm (CvO). Verder wordt de tuigage regelmatig gecontroleerd volgens de branchenorm van de Beroepsvaart voor Bruine Zeilschepen.

Samen met de andere drie schepen, die destijds tegelijk met onze aak dankzij Provinciale steun gebouwd konden worden, zijn wij doende een inspectieteam te vormen. Dit zogenaamde Fjouwerwerf-initiatief biedt de mogelijkheid om kennis te delen en de krachten te bundelen. Zo wordt ook gewerkt aan een opleidingsplan voor schippers en bootslieden. Fjouwerwerf bestaat uit de beurtveer Aabelina uit Eernewoude, de blazer TX33 uit Makkum, de Wierumeraak WL19 uit Paessens-Moddergat en natuurlijk onze palingaak.

Begin 2026 vindt de eerste grote restauratie van de aak plaats. Zo moet onder meer naar scheuren in de gangen worden gekeken. Ook moet aan het dek worden gewerkt om de overloop van de fok weer stevig bevestigd te krijgen. Daarnaast zal een plan worden gemaakt voor de witrot in het boeisel. Jachtwerf Wind & Water heeft de supervisie bij deze operatie. Hierbij zal ook een leerling van Firda worden ingezet.

In 2025 is de technische commissie, onder regie van Douwe Bootsma, doende geweest om het plan voor deze eerste restauratie te maken. Op basis van dat plan heeft Jachtwerf Wind & Water inmiddels een offerte opgesteld. Begin 2026 zal het bestuur hierover besluiten. Rinus Grondsma is al begonnen met het herstellen van de koekoek en Theo Feenstra met de luiken. Naast hen zijn wij vele vrijwilligers erkentelijk voor hun inzet, ook straks bij deze restauratieklus. Jugo Baya en Johannes Hobma mogen daarbij niet onvermeld blijven: ook aan hen onze dank.

Natuurlijk hebben in 2025 ook weer avondvaarten vanaf de ligplaats aan het erf van Pier Piersma plaatsgevonden. Tenslotte heeft de aak weer in Workum gelegen bij het vertrek van de schepen voor de Strontrace. Velen hebben vanaf de aak dit vertrek meegemaakt.

Vrijwilligers

De stichting is geheel afhankelijk van vrijwilligers. Zij kent geen betaalde krachten. Ook kent de stichting geen vrijwilligersvergoedingen. Ook in 2025 telde de stichting zo'n 40 vrijwilligers. Ongeveer de helft bestaat uit schippers en bemanningsleden. De anderen houden zich bezig met de organisatie, de ontvangsten aan boord, communicatie, administratie, fondswerving en wat er al verder niet te doen valt in het kader van de doelstelling van de stichting.

Het vrijwilligersbeleid in dit boekjaar verder vorm en inhoud gekregen, onder meer door het verjongingsproject en een betere planning/organisatie voor hun inzet, opleiding/training en oefenvaarten.

Bestuur

Het bestuur is in 2025 negenmaal bijeengewees, te weten op 13 januari, 24 februari, 28 maart, 19 mei, 10 juni, 21 juli, 25 augustus, 15 oktober en 20 november. Aan de vergaderingen namen steeds Douwe Bootsma en/of Jelger de Jong deel.

Het bestuur bestond eind 2025 uit José Stakenburg, Jan Willem Hoorn, Maarten Stuurman, Robert-Jan Nieveen, Peter Tiebout en Freerk Visserman.

Financiën

Ter toelichting op de cijfers:

Resultatenrekening					
Baten	2025	2024	Lasten	2025	2024
Omzet	5.250	12.148	Onderhoud	16.695	3.618
Sponsors en donateurs	20.795	17.947	Brandstof	550	925
Boekverkoop	716	1.832	Kosten tochten	263	5.944
Bijdrage bemanning	450	1.220	Gederfde inkomsten		6.360
Inzet vrijwilligers	12.090	10.380	Verzekeringen	3.915	2.889
Rente baten	1.523	-	Kosten Kalender/boeken	737	5.591
Overige baten	310	-	Administratie	770	1.863
			Marketing	904	1.542
			Inzetvrijwilligers	12.090	10.380
			Catering	5.108	4.063
			Bankkosten	246	261
			Overige kosten	372	401
Nadelig saldo	515	310			
Totaal	41.649	43.837		41.649	43.837

Omzet

De omzet betreft de met de verhuur van het schip behaalde opbrengsten.

Sponsors en donateurs

De sponsor- en donateursbijdragen blijven de belangrijke inkomstenpost. De stichting ontving in 2025 onder andere specifieke sponsorbijdragen van het Kernenfonds en van de Rabo sponsoractie.

Inzet vrijwilligers

Inzet vrijwilligers is ook weer dit jaar enorm geweest. Om enigszins deze bijdrage in beeld te brengen is een zeer voorzichtige schatting gemaakt van de uren die gemaakt zijn.

Het is duidelijk dat de Stichting zonder onze vrijwilligers geen bestaansrecht heeft.

Onderhoud schepen

Onderhoud van het schip is essentieel. Door de inzet van veel vrijwilligers konden de kosten dit jaar nog relatief beperkt blijven. Het komende jaar wordt een forse onderhoudsbeurt voorzien, gegeven bruinrot in de mastplank. Vandaar dat dit jaar een extra 10 K als voorziening is genomen.

Kosten Kalender

Dit jaar is ter aanvulling van het boek ook een kalender uitgebracht. Beide worden onder andere verkocht tijdens de avondvaarten.

Balans 31-12-2025					
Activa	2025	2024	Passiva	2025	2024
Palingaak	65.000	65.000	Eigen vermogen 1/1	86.870	87.180
Overige vaste activa	3	3	Resultaat boekjaar	-515	-310
Totaal vaste activa	65.003	65.003	Eigen vermogen 31/12	86.355	86.870
Debiteuren	2.216	870	Voorziening eigen risico	10.000	10.000
Nog te ontvangen sponsorgelden	-	7.500	Voorziening groot onderhoud aak	35.000	25.000
Totaal vordeingen korte termijn	2.216	8.370	Totaal lange schulden	45.000	35.000
Spaarrekening	61.523	55.000	Divers kortlopend	6.620	9.220
Rekening courant	11.223	4.683	Voorziening evenementen	2.000	2.000
Kas	50	50	Crediteuren	40	16
Totaal liquide middelen	72.796	59.733	Totaal korte schulden	8.660	11.236
Totaal activa	140.015	133.106		140.015	133.106

Ter toelichting:

Vaste activa

Gegeven het resultaat is ervoor gekozen om geen vermindering van de boekwaarde te verrichten. De overige vaste activa, een tweetal houten zeilbootjes en een schaalmodel van een palingaak (in "Talma State" in Heeg tentoongesteld), zijn voor een symbolische waarde ad € 1,00 in de boeken opgenomen.

Vorderingen en liquide middelen

Alle vorderingen, transitoria en liquide middelen zijn opgenomen tegen de nominale waardes.

Voorziening onderhoud

Onderhoud aan de Palingaak is kostbaar. Het kleine, normaal onderhoud is zoals gebruikelijk dit jaar ook weer ten laste gebracht van het jaar waarin het plaatsvindt.

Verder is er voor 10 K het groot onderhoud toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud.

Voorziening eigen risico

Gegeven de hoogte van de verzekeringspremies is de huidige voorziening eigen risico gecontinueerd.

Het jaarverslag is vastgesteld in de bestuursvergadering van 24 maart 2026 te Heeg.